

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/62/2017
Identifikačné číslo spisu: 5016200862
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:5016200862.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členov senátu JUDr. Viery Nevedelovej a Mgr. Viliama Pohančeniča, v právnej veci žalobkyne: L.. G. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXXX/X, XXX XX Ž., právne zastúpená JUDr. Sabínou Hodoňovou, PhD., advokátkou, Advokátska kancelária JUD. Patricia Bednářová & JUDr. Sabína Hodoňová, so sídlom Mariánske námestie 31, 010 01 Žilina, proti žalovanému: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, odbor pomoci v hmotnej núdzi a štátnych sociálnych dávok, so sídlom Špitálska 8, 812 67 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2016/8831-0003 Sz zo dňa 17.08.2016, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/78/2016-46 z 27.03.2017, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline č. k. 24Sa/78/2016-46 z 27.03.2017 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2016/8831-0003 Sz zo dňa 17.08.2016 z r u š u j e a vec v r a c i a žalovanému na ďalšie konanie.

II. Sťažovateľovi právo na náhradu trov na krajskom súde a kasačnom súde proti žalovanému p r i z n á v a v rozsahu 100 %.

Odôvodnenie

I. Krajský súd v Žiline rozsudkom č. k. 24Sa/78/2016-46 z 27.03.2017 zamietol žalobu proti rozhodnutiu žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2016/8831-0003 Sz zo dňa 17.08.2016, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina č. ZA1/OHNVAŠSD/HN/SOC/2016/68220, č. z. 2016/208494/Str zo dňa 21.06.2016. Prvostupňový správny orgán rozhodol tak, že žalobkyni nepriznal osobitný príspevok podľa § 16 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 417/2013 Z. z.“). Toto rozhodnutie bolo odôvodnené tým, že žalobkyňa nie je členom domácnosti, ktorej sa poskytovala pomoc v hmotnej núdzi a ani sa neskončilo poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi v súvislosti so vznikom pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu, nespĺňa preto podmienky nároku na osobitný príspevok, a to s poukazom na § 16 ods. 1 písm. c/ zákona č. 417/2013 Z. z.. Žalobkyňa 09.05.2016 podala žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi, na základe žiadosti začalo

konanie o nároku na pomoc v hmotnej núdzi. V mesiaci máj 2016 sa jej však pomoc v hmotnej núdzi neposkytovala, a tým nebola splnená tretia podmienka vzniku nároku na osobitný príspevok.

2. Krajský súd rozsudok odôvodnil poukazom na ustanovenie § 20 zákona č. 417/2013 Z. z., v zmysle ktorého nárok na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku vzniká splnením podmienok na vznik nároku a uplatnením nároku. Musia teda byť súčasne splnené podmienky pre vznik nároku a jeho uplatnenie. Žalobkyňa žiadosť o osobitný príspevok zo dňa 04.05.2016 doručila Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina dňa 09.05.2016, ktorým dňom uplatnila nárok na osobitný príspevok v zmysle § 20 zákona č. 417/2013 Z. z.. Tým, že nárok na osobitný príspevok uplatnila až dňa 09.05.2016, nemohol jej nárok na osobitný príspevok vzniknúť skôr ako jeho uplatnením dňa 09.05.2016. Keďže žalobkyňa podala žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi až dňa 09.05.2016 a týmto dňom začalo konanie vo veci nároku na pomoc v hmotnej núdzi, v čase vzniku pracovného pomeru k 01.05.2016 žalobkyňa nespĺňala podmienku na vznik nároku na osobitný príspevok v zmysle ust. § 16 ods. 1 písm. c/ zákona č. 417/2013 Z. z., pretože v čase podania žiadosti sa jej pomoc v hmotnej núdzi neposkytovala. Z týchto dôvodov krajský súd vyhodnotil žalobné námietky žalobkyne ako neopodstatnené.

3. Proti predmetnému rozsudku podala v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť žalobkyňa, ktorá má za to, že krajský súd nesprávne právne vec posúdil. Žalobkyni bola priznaná pomoc v hmotnej núdzi v období od 01.05.2016 do 01.06.2016, t. j. žalobkyňa bola v zmysle rozhodnutia o priznaní pomoci v hmotnej núdzi poberateľkou pomoci v hmotnej núdzi aj k 01.05.2016 aj k 09.05.2016, kedy požiadala o osobitný príspevok. V čase rozhodovania žalovaného jej už bola pomoc v hmotnej núdzi odňatá pre vznik pracovného pomeru, t. j. bola osobou, ktorej sa skončilo poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi v súvislosti so vznikom pracovného pomeru. V máji 2016 bola žalobkyňa bezpochyby členom domácnosti, ktorej sa poskytovala pomoc v hmotnej núdzi. Zákon nedefinuje, kedy sa osoba stane poberateľom príspevku v hmotnej núdzi, neexistuje tak ustanovenie, na základe ktorého by žalovaný mohol vyvodieť, že žalobkyňa sa stala poberateľkou príspevku v hmotnej núdzi až vydaním rozhodnutia o jeho priznaní, resp. právoplatnosťou takého rozhodnutia, ktorá nastala až v júni 2016. Vo výroku rozhodnutia je uvedené, že sa sťažovateľke priznáva príspevok v hmotnej núdzi od 01.05.2016 - tento deň je potrebné považovať za deň, od ktorého možno sťažovateľku považovať za osobu poberajúcu príspevok v hmotnej núdzi. Ak zákon umožňuje viac výkladov vo vzťahu k okamihu, kedy sa osoba stane poberateľom príspevku v hmotnej núdzi, je potrebné zákon vykladať v prospech žalobcu ako prijímateľa tejto dávky. Žalovaný v rozhodnutí nevysvetlil, ku ktorému dňu posudzoval splnenie podmienok na vznik nároku na osobitný príspevok a až z jeho vyjadrenia k žalobe vyplynulo, že za tento deň považoval deň podania žiadosti o osobitný príspevok. Žalobkyňa tiež namieta, že žalovaný nedostatočne zistil skutočný stav veci. V napadnutom rozhodnutí popísal stav veci a konštatoval, že sťažovateľke bola priznaná pomoc v hmotnej núdzi. Neuviedol však na základe akého rozhodnutia sa tak stalo. Rovnako sa v napadnutom rozhodnutí nenachádza informácia o tom, že pomoc v hmotnej núdzi bola žalobkyni v súvislosti so vznikom pracovného pomeru odňatá. Vzhľadom na uvedené žalobkyňa navrhuje, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zmenil rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 24Sa/78/2016 z 27.03.2017 tak, že rozhodnutie žalovaného č. UPS/US1/SSVOPHNSSD/SOC/2016/8831-0003 Sz zo dňa 17.08.2016 zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie.

4. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalovaná uviedla, že žalobkyňa si podala žiadosť o pomoc v hmotnej núdzi až dňa 09.05.2016 a týmto dňom sa začalo konanie vo veci nároku na pomoc v hmotnej núdzi. Na základe uvedenej skutočnosti možno podľa žalovanej konštatovať, že v čase vzniku pracovného pomeru k 01.05.2016 žalobkyňa nespĺňala podmienky na vznik nároku na osobitný príspevok, pretože v čase podania žiadosti sa jej pomoc v hmotnej núdzi neposkytovala. Keďže nárok na osobitný príspevok si žalobkyňa uplatnila až 09.05.2016, nemohol jej nárok na osobitný príspevok vzniknúť skôr ako jeho uplatnením. V čase vzniku pracovného pomeru 01.05.2016 žalobkyňa nespĺňala podmienku na vznik nároku na osobitný príspevok v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 písm. c/ zákona č. 417/2013 Z. z., pretože v čase podania žiadosti sa jej pomoc v hmotnej núdzi neposkytovala. Vzhľadom na uvedené žalovaný navrhuje, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 492 ods. 2 SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobkyne nie je dôvodná, a preto je potrebné podľa ustanovenia § 461 SSP zamietnuť.

6. Podľa § 16 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. osobitný príspevok patrí fyzickej osobe:

a/ ktorej vznikol pracovný pomer alebo obdobný pracovný vzťah dohodnutý najmenej v rozsahu polovice ustanoveného týždenného pracovného času a jej dohodnutý príjem je najmenej vo výške minimálnej mzdy zodpovedajúcej dohodnutému rozsahu týždenného pracovného času, najviac vo výške dvojnásobku minimálnej mzdy,

b/ ktorá pred vznikom pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu:

1. bola dlhodobo nezamestnaným občanom alebo

2. najmenej 12 po sebe nasledujúcich kalendárnych mesiacov

2a. nevykonávala činnosť zakladajúcu nárok na príjem zo závislej činnosti, príjem z podnikania, príjem z inej samostatnej zárobkovej činnosti alebo na obdobný príjem v cudzine,

2b. neplnila povinnú školskú dochádzku,

2c. nepripravovala sa na budúce povolanie dennou formou štúdia,

2d. nepoberala nemocenské, materské alebo starobný dôchodok alebo

2e. nepoberala invalidný dôchodok, výsluhový príspevok, výsluhový dôchodok alebo invalidný výsluhový dôchodok, ak dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok, a

c/ ktorá je členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej sa skončilo poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi v súvislosti so vznikom pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu podľa písmena a/.

7. Podľa § 20 zákona č. 417/2013 Z. z. nárok na poskytnutie pomoci v hmotnej núdzi a osobitného príspevku vzniká splnením podmienok pre vznik nároku a uplatnením nároku.

8. Podľa § 19 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. nárok na pomoc v hmotnej núdzi a osobitný príspevok sa uplatňujú na úrade podaním písomnej žiadosti alebo podaním žiadosti elektronickými prostriedkami podpísanej zaručeným elektronickým podpisom.

9. Podľa § 18 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. pomoc v hmotnej núdzi sa poskytuje za celý kalendárny mesiac, a to aj v prípade, ak podmienky nároku boli splnené len za časť mesiaca, ak tento zákon neustanovuje inak.

10. Podľa § 22 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. na konanie podľa tohto zákona sa vzťahuje všeobecný predpis o správnom konaní okrem § 18 ods. 3, § 33 ods. 2, § 60, § 62 až 68 všeobecného predpisu o správnom konaní, ak v odseku 3, 19 ods. 1 a v § 28 ods. 2 písm. a/ nie je ustanovené inak.

11. Podľa § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) rozhodnutie musí byť v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí ho vydať orgán na to príslušný, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci a musí obsahovať predpísané náležitosti.

12. Podľa § 40 ods. 1 Správneho poriadku ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol príslušný orgán, je správny orgán takým rozhodnutím viazaný; inak si správny orgán môže o takejto otázke urobiť úsudok alebo dá príslušnému orgánu podnet na začatie konania.

13. Žalovaná nepriznala žalobkyňi nárok na osobitný príspevok podľa § 16 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. z toho dôvodu, že žalobkyňa ku dňu vzniku pracovného pomeru 01.05.2016 nebola poberateľkou dávky v hmotnej núdzi. Žalobkyňa v kasačnej sťažnosti namieta, že v zmysle rozhodnutia o priznaní

pomoci v hmotnej núdzi poberateľkou pomoci v hmotnej núdzi počas celého mesiaca máj, preto spĺňa všetky podmienky pre vznik nároku na osobitný príspevok v zmysle ustanovenia § 16 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z..

14. Rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina č. ZA1/OHNNVáŠSD/HN/SOC/2016/68222 z 26.05.2016 bola žalobkyňa uznaná za fyzickú osobu v hmotnej núdzi a bola jej priznaná pomoc v hmotnej núdzi v sume 24,90 eur mesačne od 01.05.2016. Podľa § 18 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. pomoc v hmotnej núdzi sa poskytuje za celý kalendárny mesiac, a to aj v prípade, ak podmienky nároku boli splnené len za časť mesiaca. Vzhľadom na predmetné ustanovenie je právne irelevantné, že žalobkyňa podala žiadosť o priznanie osobitného príspevku až dňa 09.05.2016, pretože pomoc v hmotnej núdzi sa poskytuje za celý mesiac, v prípade žalobkyne za mesiac máj. V súlade s uvedenou právnou úpravou postupoval správny orgán aj pri vydávaní rozhodnutia z 26.05.2016, ktorým žalobkyni priznal pomoc v hmotnej núdzi od 01.05.2017, nie až odo dňa podania žiadosti 09.05.2017.

15. Následne však správny orgán opomenul aplikovať § 18 ods. 6 zákona č. 417/2013 Z. z. pri rozhodovaní o osobitnom príspevku. Žalobkyňa minimálne časť mesiaca spĺňala podmienky na vznik nároku na pomoc v hmotnej núdzi a nárok si aj uplatnila. Preto jej úrad práce, sociálnych vecí a rodiny priznal pomoc v hmotnej núdzi za celý mesiac, od 01.05.2016. Nie je teda možné tvrdiť, že žalobkyňa nebola dňa 01.05.2016 členkou domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, naopak, skutočnosť, že žalobkyni sa pomoc v hmotnej núdzi ku dňu 01.05.2016 poskytovala, vyplýva priamo z rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina č. ZA1/OHNNVáŠSD/HN/SOC/2016/68222 z 26.05.2016.

16. Podľa § 40 ods. 1 Správneho poriadku, ktorý sa na konanie podľa zákona č. 417/2013 Z. z. aplikuje, ak sa v konaní vyskytne otázka, o ktorej už právoplatne rozhodol príslušný orgán, je správny orgán takým rozhodnutím viazaný.

17. Otázka, odkedy sa žalobkyni poskytuje pomoc v hmotnej núdzi, bola vyriešená rozhodnutím Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Žilina z 26.05.2016 tak, že žalobkyni sa priznala pomoc v hmotnej núdzi od 01.05.2016, teda od tohto dňa bola žalobkyňa poberateľkou pomoci v hmotnej núdzi. Týmto rozhodnutím bol správny orgán pri rozhodovaní o osobitnom príspevku podľa § 16 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z. a o splnení predpokladov priznania tohto príspevku, viazaný.

18. Žalovaný teda vec nesprávne právne posúdil, ak dospel k právnemu názoru, že žalobkyňa nebola členom domácnosti, ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi alebo ktorej sa skončilo poskytovanie pomoci v hmotnej núdzi v súvislosti so vznikom pracovného pomeru alebo obdobného pracovného vzťahu, a preto nespĺňa podmienky nároku na osobitný príspevok podľa § 16 ods. 1 zákona č. 417/2013 Z. z..

19. Z uvedených dôvodov dospel kasačný súd k záveru o dôvodnosti kasačnej sťažnosti a postupom podľa § 462 ods. 2 SSP zmenil rozsudok krajského súdu tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušil a vec vrátil správnenému orgánu na ďalšie konanie.

20. Po vrátení veci žalovaný opätovne rozhodne v súlade so záväzným právnym názorom kasačného súdu.

21. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s ust. § 467 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal náhradu dôvodne vynaložených trov kasačného konania. O Výške náhrady trov konania rozhodne súd po právoplatnosti tohto rozhodnutia samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 175 ods. 2 SSP).

22. Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.